DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE ISCHURIA.

QUAM,
ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.
Ex Auctoritate Magnifici Rectoris.
D. ALBERTI SCHULTENS
S. S. THEOL. DOCT. ET LINGUARUM ORIENTALIUM PROFESSORIS, COLLEGII THEOLOG. ILLUSTR. AC PRÆPOT. ORDINUM HOLL. ET WESTFRIS: REGENTIS. MSS. ORIENTALIUM LEG. WARNER. INTERPRETIS.
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu;*
& Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE *Decreto,*
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in Medicina Honoribus & Privilegiis rite ac legitime consequendis
Eruditorum Examini submittit
CORNELIUS MIDDELAAR, Medioburgo - Zelandus.
Ad diem 18 *Junii* 1739. *hora locoque solitis.*

LUGDUNI BATAVORUM
Apud
JOHANNEM LUZAC

F: v: Bleyswyck *Inven & Fecit*

DEO

T. O. M.

PATRIAE,

FRATRIBUS,

TUTORIBUS,

PRÆCEPTORIBUS,

ATQUE

AMICIS.

Ea, qua par est, animi submissione & obsequio venerandis, se totum

&

Hancce Inauguralem Dissertationem offert & consecrat

CORNELIUS MIDDELAAR.

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS: DE ISCHURIA.

CAPUT PRIMUM.

De Etymologia, Definitione atque Diviſione.

§. 1.

Schuria eſt vocabulum Græcum. Derivatur ab ἴσχω, *cohibeo*, *contineo*, aut ἰσχὺς, *validus*, & οὖρον, *urina*. Latinis vero dicitur urinæ ſuppreſſio. Hanc definimus totalem urinæ retentionem, ita ut nihil lotii, intra notabile temporis ſpatium, excernatur.

§. 2.

Dividitur in *Veram*, & *Spuriam*, ſeu *Notham*. *Vera* dicitur urinæ in renibus ſecretæ, & per ureteres ad

veſicam delatæ, impedita excretio. *Spuria* vocatur, quando urina, vel non ſecernitur in renibus, vel in iiſdem ſecreta impeditur deferri ad ureteres, aut in eos delata ſiſtitur, nec ad veſicam pervenit.

CAPUT SECUNDUM

De Cauſis.

§. 3.

Antequam enumerem Cauſas, Iſchuriam *Veram* producentes, haud incongruum fore ſuſpicor, breviter modum excernendi urinam præmittere. Veſica urinaria eſt receptaculum membranoſo-muſculoſum, expanſile, contractile, in pelvi ſitum, urinæ excipiendæ, colligendæ, & excernendæ deſtinatum. Hæc urina in renibus ſecreta, per ureteres, parti inferiori & poſteriori veſicæ oblique inſertos, in ejus cavitate patentes, continuo jugique fluore ſtillat. Hæc in veſica collecta, copia ſua, acrimonia, vel utraque, hominem ad excretionem ſollicitat. Homo excreturus urinam, inſpirat aërem, eumque retinet, nixum edit, expanſis aëre pulmonibus, diaphragmate deorſum agente, premuntur viſcera abdominis, contractis muſculis abdominalibus, tota preſſio deorſum dirigitur in pelvim; hinc in veſicam urinariam, quo nixu, ſimul contrahentibus ſeſe fibris veſicæ, reſiſtentia ſphincteris ſuperatur, urinaque per urethram foras expellitur. Veſica depleta contrahunt ſe fibræ ſpincteris, & reliquiæ lotii, contractione muſculorum acceleratorum in Viris, expelluntur.

§. 4.

§. 4.

Causæ vero, hanc lotii suppressionem creantes, vel per se, vel cum concurrente alia causa, variæ cum sint, commode, meo judicio, referri poterunt ad sequentes classes.

§. 5.

I. Ad impeditam urinæ, exitum postulantis, in mente perceptionem.

Huc spectant morbi, a quibus aliquando produci Ischuriam testantur Practici, uti soporosi, phrenitis, causus, aliique morbi acuti: his addi potest nervorum vesicae stupor. Vesicam vero gaudere sensu, eumque mediantibus nervis fieri, nemo negare potest: verum, ut nervi vesicæ sentientes functiones suas exerceant, requiritur liberum inter eos & sensorium commune commercium, quo sublato sensus obtunditur, stimulus irritantis urinæ non percipitur, atque (illæsa actione sphincteris) nascitur Ischuria.

§. 6.

II. Ad Causas impedientes ne sphincteris vesicæ resistentia superetur.

Huc refero (1°) morbos inflammatorios, utpote paraphrenitidem, inflammationem viscerum abdominalium, peritonæi, ipsius vesicæ, & musculorum abdominalium. Hujus rei ratio haud adeo obscura videtur, dum constat omnem inflammationem creare atrocem dolorem, eumque mota parte inflammata immane quantum augeri; unde hi homines omni modo studentes evitare augmentum doloris, actionem & nixum (§. 3. memoratum) edere non audentes, neque potentes, urinam supprimunt.

2°. Nimiam Laxitatem atque Debilitatem musculorum abdominalium, cum vis utique & robur ad sufficienter

ter veficam comprimendam, refiſtentiamque ſphinčteris ſuperandam illis deficit.

3°. Nimiam veficæ Diſtentionem. Diximus urinam jugi fluore in veficam ſtillare, eamque copia ſua, acrimonia, vel utraque, hominem ad excretionem ſollicitare : ſi vero homo ſtimulum irritantis urinæ non percipiat, vel ſi ſtimulum quidem percipiens, ei obnitatur, v. g. propter pudorem, vel alia de cauſa, veluti dum ſit in concione, vel menſæ cum honeſtis & præſtantiſſimis accumbat, tunc urinæ ſenſim major & major copia collecta, tantopere expandit veficam, ut fibræ ejus ultra tonum diſtentæ reddantur paralyticæ, poſtea vero, etſi homo veficam cupiat exonerare, haud poteſt, irritos deprehendit omnes conatus. A retenta ob pudorem urina habetur apud Ambrosium Paræum *lib.* XVII. *cap.* 50. ubi narrat juvenem quendam equitantem, & dominam a tergo habentem, urinam quam maxime ad excretionem urgentem, reddere non auſum fuiſſe : domum redux, fruſtra mingere tentat; accedunt ab expanſa nimis veſica gravia ſymptomata; immiſſo cathetere, compreſſoque hypogaſtrio, evacuatur urina; hinc, ſublata cauſa, fibras ultra ſphæram activitatis diſtendente, ſanitati reſtituitur. A cauſa non abſimili in eundem incidit morbum ipſe Forestus, uti meminit *lib.* XXV. *obſ.* 14. cum Alcmaria Leydam proficiſceretur curru; levius tamen, quam modo citatus juvenis, laboravit, ſola enim hypogaſtrii compreſſione manibus calefactis, malum hoc ſuperavit. Hic caſus poteſt etiam in febre continua contingere, ſecundum obſervationem H. F. ab Aquapendente referentis quendam febre continua ac periculoſa correptum, natura criſin faciente per alvum & urinam, per alvum quidem ſine diffi-

difficultate excrevisse, sed urina tam copiose ad vesicam defluxit, ut, fibris ejus nimis distentis, illam reddere non amplius potuerit, *Operat. Chir. part.* 1. *cap.* 58.

4° Sphincteris vesicæ spasmodica Constrictio, ut in colica convulsiva sæpe obtinet, nec non in passione Hysterica, in qua aliquando urina supprimitur, perinde ac si calculus eam obstrueret; Sydenham. *pag.* 390. nulla alia de causa, nisi (ut mihi videtur) spasmodica constrictione sphincteris.

5°. Prolapsus vesicæ in scrotum, quatenus vesica tunc hæret extra omnem pressionem; talis vero hernia seu prolapsus fit, dum vesica, urina valde turgida, transit per locum minus resistentem, hoc est, per annulum quem pertranseunt vasa spermatica, sicque cadit in scrotum. Talem casum memini me clariss. meum, dum viveret, Præceptorem, HERM. BOERHAAVIUM audivisse narrantem, nimirum Judæum quendam sponsum, nuptiali mensæ assidentem, necessitate excernendi urinam summopere urgente, de mensa recedere non ausum fuisse, postea finitis epulis, cum urinam reddere vellet, haud potuit; re examinata, deprehendebatur scrotum tumidum, quo presso evacuabatur urina. Talem vesicæ prolapsum meminit etiam PLATERUS, ut & Ruysch. vid. ejus observationes.

§. 7.

III. *Ad solutionem continui vesicæ.* Quæ fieri potest vulnere, vel si, vesica urina turgida, ei valida vis ac violentia applicatur; sic vesicam in partu difficili aliquando fuisse continuitate solutam, testantur Observatores, dum parturientes summos edunt nixus ut excludant fœtum, vesica distenta, valideque pressa disrum-

pit. Vel contingit etiam violentia externa ei nimis repletæ applicata, veluti ictu, lapsu, &c. sic cuidam lapsu in terram vesicam fuisse disruptam meminit GOCKELIUS *cent. II. obs.* 40. ubi narrat historiam duorum Rusticorum, qui, dum luctarentur, alter alterum in terram projecit, quo lapsu prostrati vesica, ob affatim haustam cerevisiam valde repleta, disrupta fuit. Sed quoties talis continui vesicæ solutio fiet, ut urina per vulnus extra corpus effluere possit, veluti in vulnere inflicto supra os pubis, in vesicam penetrante, quem observavit STALPART VAN DER WIEL. *cent.* I. *obs.* 81. aut in partu laboriosissimo, lacerata inferiori vesicæ, simul cum ea vaginæ parte, quæ ei adhæret, secundum obs. ejusdem *cent.* I. *obs.* 82. non fiet Ischuria, sed potius impotentia retinendi urinam.

§. 8.

IV. *Ad obstructionem colli vesicæ meatusque urinarii:* A calculo, humore crasso pituitoso, pure, sanguine concreto. Sic sanguis delapsus e renibus in vesicam, quandoque coit in thrombos, orificium vesicæ, ipsamve urethram obturat, viam urinæ præcludit; id memorante Celeberr. BOERHAAVIO, contigit in eximio hujus Academiæ quondam Professore Clarissimo DRELINCOURTIO, qui ante fata quotidie emittebat tales thrombos, instar vermium efformatos, ad semi ulnæ longitudinem quandoque tenaculo extrahendos, quo tandem morbo interiit.

§. 9.

V. *Ad compressionem colli vesicæ, atque urethræ, a tumore externo.*

1°. Urethræ principium est canalis membranosus, quem substantia spongiosa, sive cavernosa, ei propria, non-

nondum ambit, & hæc præcise urethræ pars immergitur quasi glandulæ prostatæ: hinc patet, quod si hæc glandula obstruatur, inflammetur, scirrhescat, effectui jam dicto producendo erit apta. A tumore illius glandulæ Ischuriam *Veram* ortam fuisse, meminit ETTMULLERUS *tom. II. p. m.* 724. ubi narrat, Principem quendam Tuscianum, a tumore istius glandulæ duro, ut apparuit ex cadaveris inspectione, Ischuria correptum, mortuum fuisse. Calculum in hacce glandula genitum urinam suppressisse meminit RHODIUS *cent. II obs.* 27.

2°. Vesica urinaria in Viris adjacet intestino recto, eique mediante membrana cellulosa adhæret; in Mulieribus vero accumbit vaginæ, hæc intestino dicto, quæ partes ejusdem membranæ interventu connectuntur; unde hæ partes a contentis distentæ vesicam, ejus collum, urethramque comprimunt; hinc intestinum rectum fæcibus duris flatibusve distentum, in Viris comprimens glandulam supra memoratam, augustat meatum urinarium.

3°. Huc spectant hæmorrhoides insigniter tumentes, prolapsus uteri, nimia ejus intumescentia ab inflammatione, abscessu, scirrho, mola, fœtu grandiori, lapide insigni, &c. tumor in Mulieribus inter anum & vulvam enatus, in Viris intra intestinum rectum & vesicam, prolapsus mesenterii cum intestinis tenuibus in scrotum, steatoma ingens vesicæ orificium comprimens.

§. 10.

VI. *Ad causas coarctantes collum vesicæ meatumque urinarium.* Quales sunt plethora, inflammatio, qua vasa collum vesicæ urethramque perreptantia insigniter

distenduntur, & sic angustatur eorum cavitas, abscessus, excrescentia, in dictis partibus, gonorrhæa vel alia de causa enata, caruncula dicta, cicatrix crassior, &c.

§. 11.

VII. *Ad Coälitum urethræ, partiumve ejus extremitati appositarum.* Talis est coälitus labrorum vulvæ, præputium meatus urinarii extremitatem occludens, glans penis non perforata, quæ quandoque in recens natis observantur, atque Ischuriam producunt, nisi via urinæ per alium locum pateat.

Visis causis Ischuriæ *Veræ*, transeo ad causas *Spuriæ*.

§. 12.

Ut commode causas Ischuriæ *Spuriæ* indagare queam, haud inutile fore existimo, præmittere conditiones, sine quibus bona & legitima lotii secretio in renibus, secretique per eosdem & ureteres in vesicam delatio fieri nequit. Requiritur itaque, 1°. ut sanguis sit bonæ constitutionis, contineatque in se laticem urinosum secernendum; 2°. ut sanguis sic constitutus, legitimo modo vasis renalibus, laticem illum urinosum a sanguine secernentibus, applicetur; 3°. ut vasa renalia, huicce secretioni inservientia, sint bene sese habentia; 4°. ut patula sit via per tubulos Bellinianos, papillas, canales membranosos, pelvim, & sic urina secreta deferri queat ad ureteres; & tandem 5°. ut per ureteres nulla obstante causa defluere possit in vesicam.

§. 13.

Ex hisce memoratis patet, 1°. sanguinem posse suppeditare causam, dum adeo densus, tenax & crassus

red-

redditur, ut nihil laticis urinosi inde secerni queat, veluti aliquando fit in morbis inflammatoriis, febribus ardentibus, BALLONIUS *tom.* III. *pag.* 182 *&* 291. *edit. Venet.* 1735. Humores enim velociter per corpus moti, atque valida vasorum actione pressi, partibus liquidioribus spoliantur, reliqua massa remanens inspissatur, atque incrassatur.

§. 14.

2do. Legitima applicatio læditur; quando liquidum urinosum secernendum in alia loca derivatur, veluti in hydrope, præcipue ascite, diarrhœa, sudore, sic in febribus, quæ sudore critico terminantur, aliquando fit totalis urinæ suppressio, quam tunc solet subsequi rigor, testante Hipp. *Epidem. lib.* v. *sect.* 1. *n.* 9. hisce verbis, *rigorem urinarum suppressiones præcedere solent* Hanc observationem rursus confirmat Hipp. *Prorrh. lib.* 1. *n.* 110. ubi ait, *in iis quibus rigores imminent, urina restitat, velut huic Mulieri contigit, quæ ubi inhorruit, sudore correpta est.*

Licet legitime applicetur liquidum urinosum ad tubulos uriniferos, tamen poterit derivari in locum non debitum, renibus vel ureteribus calculo perforatis ulcere exesis, vel uno rene seu uretere functioni obeundæ innepto, altero vulnere perscisso; nam tunc effundetur in cavum abdominis, & faciet hydropem ascitem.

§. 15.

Hisce præmissis sequuntur causæ, quæ sic disponere valent renes ureteresque, ut urinæ secretio, ejusque in vesicam delatio tollatur.

Causæ vero hoc efficientes poterunt referri ad causas *Obstruentes*, *Comprimentes*, *Coarctantes* atque *Constringentes* vasa renalia ureteresque.

§. 16.

Verum priusquam illas commemorem, præmittendum esse censeo, requiri amborum simul renum & ureterum ad functionem obeundam ineptitudinem, ut Ischuria *Notha* oriatur; nam si unius duntaxat renis vel ureteris functio abolita fuerit, tunc nullus Ischuriæ dabitur locus, dum alter ren cum suo uretere in incredibilem expanditur magnitudinem, ita ut duplo, triplo, imo quadruplo, & ultra, naturali major fiat, & sic supplet defectum alterius: verum omnibus iisdem manentibus, si ren sanus sic afficiatur, ut ejus functio tollatur, tunc non potest fieri quin nascatur Ischuria: Attamen haud raro fit, annotantibus hoc HIPPOCRATE atque FORESTO, ut uno rene inflammato, calculo, aut grumo sanguinis obsesso, alter etiam cessat agere, quod sane unice videtur deberi irritationi, vel stimulo, per consensum nervorum alteri conciliato, unde vasa renalia spasmodice constricta impediunt urinæ secretionem, ejusque in vesicam translationem.

§. 17.

I. Causa, quæ renes, ureteres *Obstruendo* Ischuriam producit, est 1°. materies crassa viscida, tenax, lapidea, veluti sanguis concretus, pus, pituita, materia gypsæa, arenulosa, calculus in pelvi renum hærens, initium ureteris obstruens, vel in ipso uretere; calculum in utraque pelvi renum horrendum, & præter hos adhuc alium ingentem in medio renis dextri repertos notavit Ruysch. *obs. Anat. Chir.* 95. Calculum utriusque ureteris infundibulum obsidentem observavit RHODIUS *cent. III. obs.* 29. Honestissimam quandam Matronam, calculo in utroque existente uretere supprimente urinam, mortuam refert

HIL-

Hildanus *lib. de Lythotomia vesicæ cap.* xxv. *pag.* 750.

2do. Medicamenta diuretica, imprimis valida, quæ humores crassos, crudos viscidosque alicubi in corpore hærentes, vel vagabundos ad renes, & ureteres determinant; sic memini audivisse me Clariss. Præceptorem H. Oosterdyk Schacht, summo honore in æternum venerandum, narrantem ante aliquot annos remedium egregium antartriticum fuisse excogitatum (uti a quibusdam existimabatur) nimirum erat Tinct. rad. Aristolochiæ tenuis, cum spiritu juniperi extracta, a cujus remedii usu fere omnes in dysuriam, Ischuriamve prolapsi, summopere anxii & convulsi vitam finierunt; incisis quorundam dicta ratione defunctorum cadaveribus, invenit vir Clariss. pelvim renalem & ureteres materia gypsea, omni dote referente illam, quæ ex articulis podagricorum exprimitur, oppletos & infarctos.

3°. Inflammatio renum, quando scil. sanguis vasis, unde tubuli uriniferi oriuntur, impactus hæret, febremque habet comitem; si vero inflammatio talis in abscessum transeat, fiet renum consumptio. Ex causis jam allegatis facile deduci potest renum scirrhus, petrefactio, qualem observavit Stephanus Blancardus; asserit enim in Praxi sua Medica *pag.* 167. se in cadavere Mulieris cujusdam aperto deprehendisse renes in albastrinam duritiem & soliditatem obriguisse.

§. 18.

II. Causa, quæ *Comprimendo* vasa renalia Ischuriam producit, est calculus renes obsidens, plethora, qua extenduntur vasa majora, comprimuntur lateralia minora, transitusque humorum per ea impeditur. Apparent in rene arte Ruyschiana impleto, vasa sanguifera,

ra, inter tubulos Bellinianos diſtributa, quæ ſi nimis ſanguine turgent, comprimunt tubulos modo dictos, laticis urinoſi transfluxum per eosdem inhibent.

Hiſce, quatenus eundem producunt effectum, addimus rarefactionem humorum per motum & calorem, inflammationem: quibus ſubjungimus tumores partium vicinarum; renes vel ureteres comprimentes; ab ileo jam advertit HIPPOCRATES urinam intercipi, ureteres enim per longam ſui partem ſubjacent inteſtino ileo; ſi nunc illud inteſtinum diſtentum ureteres comprimat, denegabitur urinæ per hoſce canales in veſicam transfluxus.

§. 19.

III. Cauſarum (§. 18. memoratarum) quædam, canales renum membranoſos, pelvim, aut ureteres obſidentes, poterunt etiam conſiderari ut effectum producentes *Coarctando*; exemplo ſit inflammatio dictas partes obſidens, unde membranæ, hoſce canales conſtituentes, valde intumeſcunt, & eorum cavitatem inſigniter imminuunt.

§. 20.

IV. Cauſa *Contrahendo* atque *Conſtringendo* Iſchuriam producens eſt frigus, lumbis antea calefactis, ſubito exceptum; frigore enim contrahuntur vaſa, condenſantur liquida; calculus, imprimis aſper; humores acres, qui irritando & vellicando vaſa renalia conſtringunt; horum ſpaſmodica contractio, uti in Hypochondriaca, Hyſterica paſſione, & Colica convulſiva, obtinet.

Ex dictis Iſchuriæ cum *Veræ*, tum *Spuriæ*, cauſa proxima facile intelligitur, nec difficilis erit Diagnoſis, ad cujus pertractationem pergimus.

C A-

Caput Tertium.

De Diagnosi.

§. 21.

An homo Ischuria laboret; ex definitione (§. 1.) data clare constat.

Verum quum dividatur in *Veram* & *Spuriam* (§ 2.) sedulo Medico indagandum est utra Ischuria affligat; id haud difficulter cognoscitur, si attendatur ad sequentia.

§. 22.

Ex definitione *Veræ* (§. 2.) data constat, urinam quidem per ureteres in vesicam deferri, dum interim impeditur ejusdem excretio, unde necessario ob perpetim affluens lotium hæc sensim magis magisque distenditur, (nisi continuitate soluta fuerit) assurgit supra os pubis, in infantibus magis quam in adultis, nascitur ibidem tumor vesicam referens, tactu facile deprehendendus, & a fibris nervosis valde tensis dolor. Tanta urinæ copia collecta producit ibidem sensum gravitatis & ponderis, hæc eadem copia vel etiam acrimonia (sensu vigente) irritat, sui utpote molesti expulsionem postulans, hinc desiderium, & conatus urinam excernendi, sed frustranei.

§. 23.

Verum quum nullum proprie signum Pathognomonicum detur, nisi signa concurrentia addantur, quo-

rum quædam aliquando deficere possunt, rem uno illustrasse exemplo sufficiet: vesicæ tumor supra os pubis non poterit obtinere in iis, quibus vesica a calculo, ulcere, aliave ratione dura, crassa, callosa, inextensibilis facta fuerit; hinc optimum Ischuriam *Veram*, *Nothamve* distinguendi signum, cæteris non sufficientibus esset catheteris applicatio, in *Vera* si usque in vesicam intromitti poterit catheter, effluet urina, in *Notha* nihil: sed etsi in vesicam usque demittatur catheter vulgaris, nec sic quidem in *Vera* semper cietur urina, etenim aliquando grumus sanguinis, pus, pituita, vel alius quidam obex in vesica hærens collumque ejus obstruens, catheteris hujus immissi foramina obturat, sicque impedit urinæ transfluxum per illum; verum hoc plerumque præcaveri poterit immisso cathetere, per quem traductus est stilus tenuis, cujus apici affixus est globulus argenteus, qui, presso introrsum stilo, ab altero catheteris extremo in vesica jam latente, removet causam obstruentem, sic urinæ effluxum per catheterem conciliat, vel urina sæpe evacuatur, prudenter moto atque flexo cathetere in vesicam immisso; verum quamvis hæc omnia ita sese habeant, sic tamen casus docent, urinam vesicam per immissos dictos catheteres non profluere, nisi in certa quadam corporis positura, determinatis quibusdam immissi catheteris motionibus.

§. 24.

Præterquam quod cathetere immisso nihil urinæ exeat in Ischuria *Spuria*, aderunt etiam nulla symptomatum (§. 22.) jam memoratorum, neque ulla signa vesicæ continuitate solutæ, sed potius vel morbi præsentes, quibus adscribi potest hic affectus, vel vitia renum vel ureterum.

CA-

Caput Quartum.

De signis Causarum.

§. 25.

Diagnosi exposita, conveniet aliquid dicere de signis, quibus mediantibus pervenimus in cognitionem causæ, vel potius morbi, Ischuriam producentis. In genere vero causa hujus mali cognoscitur ex signis morbi præsentis, hoc malum inducentis.

§. 26.

Si a morbo quodam illorum (§. 5.) memoratorum ortum traxerit, facile hoc patebit præsente tali morbo, nullo interim alio vitio præsente, vel noto, cui adscribi possit.

Nervos vesicæ stupidos seu paralysi affectos conjicimus, ubi nullus ad mejendum conatus, stimulus, desiderium, causa ad excretionem stimulante, tamen præsente.

§. 27.

Nimiam vesicæ distentionem a collecta urina hunc affectum inducere scitur, ex confessione ægri, fatentis se urinam diutius retinuisse, ex tumore vesicæ adscendentis supra os pubis, tactu percipiendo, dolore, aliorum signorum absentia.

Hernia seu prolapsus vesicæ in scrotum itidem ex nimia vesicæ a lotio distentione prægressa, præsente tumore in scroto, effluente urina a presso tumore.

§. 28.

Veficae folutio continui conjicietur, fi prægreffa fuerint dicta (§. 7.) fenferit tunc in regione veficæ dolorem ingentem, cathetere parum vel nihil urinæ educatur, nulla expanfæ veficæ, renum vel ureterum antea affectorum figna adfuerint, fed collecti in abdomen humoris fequantur.

§. 29.

Sanguis concretus cognofcetur mictione fanguinis prægreffa, adhærentibus grumis fanguinis apici catheteris poft extractionem.

Humor craffus pituitofus fi caufa fuerit, cognofcetur ex humoris vifcidi pituitofi excretione prægreffa, temperiei pituitofæ fignis.

Pus vero collum veficæ meatumque urinarium obturare conjicitur, pure cum urina antea excreto, aliisve ulceris in vefica, ureteribus, renibus, delitescentis fignis.

Calculus obftruens collum veficæ cognofcitur ex fignis calculi, fcil. dolore, fenfu ponderis circa pubem, perinæum, pectinem, pruritu fummo glandis penis ejufdem contrectatione, priapifmo, maxime tenefmo, catheteris applicatione, digiti in anum intromiffione, &c.

Calculus urethræ impactus dignofcitur ex fignis calculi prægreffis maxime a renibus per ureterem in veficam delapfi, ex duritie, fonitu percepto in urethram immiffo cathetere, fubitanea urinæ fuppreffione.

§. 30.

Inteftini recti repletio, hæmorrhoides tumentes, prolapfus uteri, ejus tumor, vifu, tactu, ægri confeffione, facile patent.

§. 31.

§. 31.

Si inflammatio urethræ, aut ipsius vesicæ, fuerit caussa, cognoscetur ex signis inflammationis in his partibus, ardore, dolore pungente, lancinante, ad minimum nixum vel pressionem vehementer aucto, febre continua acuta.

Carunculam esse causam conjicimus, si prægressa gonorrhœa, præsensve, aut alia ulcera: si urina semper tenuiori tenuiorique filo excreta, & tandem plane intercepta fuerit, nec non per catheteris immissionem persentiatur; atqui & præcipue cognoscitur, si intromisso cathetere avulsa, cum urina paucisque guttulis sanguinis, excernatur.

§. 32.

Coälitus atque occlusio labrorum vulvæ, glandis penis, præputii, sponte patent.

§. 33.

Visis signis Causarum *Veræ*, transeo ad signa quibus innotescit Medicus, quænam sit causa Ischuriam *Notham* sive *Spuriam* creans.

§. 34.

Si sanguis itaque densatus fuerit causa, constabit ex morbis inflammatoriis præsentibus, symptomatibus reliquis, sanguinem adeo densum redditum testantibus.

§. 35.

Derivationi laticis urinosi in alia loca urinæ suppressionem adscribendam esse renibus, ureteribus se optime interim habentibus, præsentibus illis jam memoratis (§. 14) patebit.

Vulnus prægressum sic ut in renem ureteremve penetrare potuerit, subsequens urinæ suppressio, cum

ſymptomatibus urinæ in abdomen effuſionem concomitantibus, docent vulnere tranſciſſum renem vel ureterem.

§. 36.

Calculus in renibus, ureteribus ſi hæreat, exhibebit fere eadem ſigna quæ renum inflammatio, de qua infra dicetur: nulla tamen febris aderit, quandoque prægreſſa urina ſabuloſa, mictus cruentus, &c.

Plethora ſi fuerit cauſa cognoſcetur ex vita anteacta euchyma, ſedentaria, pulſu pleno, anxietate præcordiorum, tumeſcentia venarum ſanguiferarum, rubore faciei, oculorum, ſuppreſſis menſtruis in ſexu ſequiori, in Viris hæmorrhoidibus, Hæmorragiis narium ſolitis, aliisve.

Inflammatio renum cognoſcitur ex febre acuta continua, aliiſve inflammationis ſignis memoratis (§.31.), ſtupore cruris, dolore, atque retractione teſtis ejuſdem lateris, in quo ren affectus, vel amborum, ſi ambo affecti fuerint, ructu, nauſea, vomitu bilioſo.

§. 37.

Plura addere non lubet, quum morbi quorum Iſchuria eſt ſymptoma, ex propriis ſignis ſe manifeſtant, nec tamen omnes cauſæ certis ſignis ſe manifeſtant, imo quandoque adeo latent, ut Practicus, Linceus licet, has vix ac ne vix quidem eruet; aliquando demum poſt mortem ex cadaveris inſpectione patent, ſic poſſe calculum tota vita hærere in rene abſque ullis præſentiæ ſuæ ſignis, lienemque durum quaſi lapideum ſine ullis affecti lienis indiciis docent Acta Pariſina: ſic lapidem unc. 4 & ultra in uretere, alium 7. unc. in veſica ſine do-

doloris sensatione hæsisse observavit Celeb HERM. OOSTERDYK SCHACHT. vid. orat. ejus habita 1735.

CAPUT QUINTUM.

De Prognosi.

§. 38.

Ischuria *Vera* quatenus est tantum urinæ in vesica retentio, valde quidem molesta, neutiquam vero adeo periculosa censenda est, quamdiu cathetere præsertim facile educi potest. Equidem vita ægri, ratione morborum, qui ut causa hanc urinæ retentionem producunt, summopere quidem poterit periclitari, quod vero periculum illi suppressioni minime adscribi potest, v. g. si producatur a morbo quodam illorum, quorum (§. 5.) mentionem fecimus, tunc respectu talis morbi, cui Ischuria tanquam symptoma pessimum supervenit, ingens periculum denunciat, non vero, uti unicuique evidenter apparet, ratione ipsius suppressionis, quoniam vesica cathetere depleri poterit.

§. 39.

Si vero cathetere extrahi nequit, aut ejus eductio negligitur, culpa Medici, vel Ægri, ratione ipsius suppressionis in summo vitæ discrimine versabitur Æger; nam præterquam quod vesica in immensum expandatur, urina etiam in vesica, ut in loco clauso & calido, contenta, atque mora partibus blandioribus spoliata, fit acris, imo acerrima, unde varia & pessima suboriuntur symptomata, partim a nimia vesicæ distentione, partim ab

ab acrimonia ipſius urinæ ; nimirum 1°. dolor acerrimus, quo irritato ſyſtemate nervoſo aliquando peſſimæ excitantur convulſiones : vel 2°. ipſius inflammatio, exulceratio, atque gangræna : vel 3°. ipſius veſicæ disruptio, quæ ſi contingit, aliquando brevi, peſſimis obortis ſymptomatibus, hominem e medio tollit; quandoque aliquamdiu vitam, ſed miſerrimam degunt, urina ſibi parante vias, per quas ex corpore eliminatur, quod confirmat obſervatio EUSTACH. RUDII. *lib.* II. *cap.* 53. ubi narrat Monachum quendam ordinis Eremitarum, cui poſt Iſchuriam veſica rupta fuerat, non multis diebus poſt per inguina urinam emiſiſſe, deinde per femora, nates, vicinaque loca, & ita miſeram vitam multis protraxiſſe annis.

Patet & hinc quoque, Iſchuriam, a ſoluta continuitate veſicæ plerumque eſſe lethalem.

§. 40.

Notha vero valde periculoſa eſt, & niſi a levi cauſa producatur, quæ brevi temporis ſpatio tolli queat, vel ſponte, vel medicamine, plerumque lethalis eſt.

§. 41.

Si tamen ortum ducat a Plethora, non tam periculoſa habenda, dum depletis vaſis V. S. vel larga ſuperveniente Hæmorrhagia, ſæpe feliciter curatur.

§. 42.

Datur etiam Iſchuria bona & ſalutaris in febribus, urinæ ſuppreſſio ante rigorem, ſudoris prænuncia, ut jam ſupra (§. 14.) ex Hipp. allegavimus.

§. 43.

Quæ vero oritur a calculis renum vel ureterum majoribus, quibus ſubitus deſcenſus ad veſicam conciliari

ne-

quit; vel a materia crassa, tenaci, pituitosa, (præcipue in senibus), quatenus brevi attenuari, incidi, atque tandem expelli nequit, sic ut obstructio referetur; vel a solutione continui renum aut ureterum, vel tandem a renibus consumptis, seu scirrhosis, fere semper lethalis.

Renes vero petrefacti nec cognosci, nec curari possunt.

§. 44.

Cum urinæ secretio a natura destinata sit, partim ut aquosi in humoribus nostris suprapondium tollatur, partim etiam (quod præcipuum est) ut salia & olea per vim vitæ nimis evecta, acria reddita, & quæ, si diutius in corpore manerent, jam nocerent, continuo, per vias urinarias, eliminentur; si nunc integre sublata sit urinæ secretio, salia eliminanda per repetitos humorum circuitus sensim adhuc volatiliora reddentur, olea tenuiora, acriora, unde varia imo & lethalia producuntur symptomata, nimirum anxietates præcordiorum, tumor universi corporis ædematosus, præcipue pedum, interdum ascites, inquietudines, sitis, febris, vigiliæ, cephalalgiæ, sudores, & halitus fætidi urinosi, vomitus urinosus, insomnia terribilia, dum putant ægri, se in aquas cadere & submergi, deliria, convulsiones, & tandem tenerrima cerebri pulpa destructa apoplexia, quam brevi, destructis tenerrimis cerebelli staminibus, mors excipit.

§. 45.

Dies obitus Hominum Ischuria hacce laborantium exacte determinari non potest, dum alii citius, alii vero tardius intereunt; *valentia corpora, ut interdum vigesimum excurrunt diem, sic attingunt infirma vix septimum vel*

octavum. Certum est aliquos durasse ad undecimum & tamen ex toto iterum convaluisse ; sed post illum diem equidem vidi neminem enavigasse periculosum hoc Syrtium æquor TULPIUS *lib.* II. *cap.* 45.

Idem TULPIUS *lib.* VI. *cap.* 27. ubi mentionem facit Ischuriæ 11°. die curatæ, sic loquitur; *Ischuria, licet interdum excurrat ad duodevigesimum, occidit tamen non raro octavo, excurrente nihilominus curationis termino, ad diem duodecimum. at illum prætergressa, quamvis videatur dolor imminui, ac urina denuo profluere, pessundat tamen ægrum.* Videtur tamen sibi obloqui TULPIUS, cum *lib.* II. *cap.* 43. habet exemplum Ischuriæ decimo octavo die crisi curatæ.

RHODIUS *in obs. suis Med. cent.* III. *obs.* 28. meminit, JOHANNEM DOMINICUM SALAM urinam per 15 dies, (sed duntaxat semel tota sua vita) suppressam vidisse in Viro, venis ad pollicis magnitudinem intumescentibus, quæ profluente denuo urina, in statu naturali rediere, cæterum urinam, salva manente vita, supra 5 vel 6 dies nunquam, meminerat retentam.

§. 46.

Oportet itaque ut Medicus sit prudens, & caveat ne, nimis bonum prædicendo eventum, famam perdat, si aliquamdiu duravit, quamvis urina denuo profluat, etsi exstent apud Observatores casus Hominum, qui per plures dies hacce laboraverunt, & profluente vero denuo urina nihilominus sanati fuerunt: casus etenim illi sunt rari; urina enim in corpore contenta, sanguinique mixta, fit acris, labemque non solummodo imprimit sanguini, sed etiam partibus solidis; unde Homines illi, quamvis urinam denuo excernant, postea ali-

liquando miseram degunt vitam, tandemque extinguuntur. Sic memorat STALPART VAN DER WIEL *in obs. suis rar. cent.* 1. *obs.* 51. casum alicujus Septuagenarii, cui 16to. die urina fuit provocata; prædixerat autem Consanguineis, eum neutiquam integræ valetudinis fore, quamquam urinam solito modo, & causam impedientem, calculum scil. redderet, propter labem visceribus jam a retento lotio inductam; dictum vero effectus confirmavit, nam pallidus vix miseram per integrum annum valuit producere vitam.

CAPUT SEXTUM.

De Curatione.

§ 47.

In Cura Ischuriæ *Veræ* videtur imprimis attendendum esse ad duas indicationes: 1°. ut vesica depleatur, & sic nimia ejus distentio, indeque oriunda symptomata, v. g. summus dolor, inflammatio, &c., præcaveantur: 2°. ut causa Ischuriam creans, quantum fieri queat, tollatur.

§. 48.

Primæ indicationi satisfit mediante cathetere convenienti, quo vesica exoneratur.

Educta semel per catheterem urina, sæpe aufertur malum; si tamen nihilominus perdurat, catheter denuo demittendus in vesicam, vel etiam intus relinquendus, donec vel sponte, vel ope medicamentorum, vesica pristinum tonum recuperaverit, & æger pro lubitu urinam reddere possit.

§. 49.

In quibusdam tamen casibus, ut in suppressione a diuturna retentione, spasmodica contractione sphincteris, aliisque, antequam catheter adhibeatur, præstat leniora tentare; solent enim horrere ægri viso cathetere, præterea non sine dolore plerumque immittitur; hinc commendat Fabricius ab Aquapendente *oper. Chir. pag.* 1. *cap.* 58. in Pueris, plus justo urinam detinentibus, *ad claram flammam pectinem calefacere*, *oleo calido de capparibus supra vesicam inungere*, *& stupam pexam calidam supra ponere*; ita enim asserit, fere omnes minxisse Pueros: alii commendant oleum scorpionum calide ante focum vesicæ inunctum; cæpæ assatæ pubi impositæ, secundum Heisterum *Chir. p.* 2. *s.* V. *c.* 13. egregii sunt effectus.

Convenit etiam in nimis distenta ab urinæ copia vesica, blanda ventris compressio manibus calidis.

§. 50.

In magna vesicæ inflammatione sæpe catheter immitti nequit, saltem sine periculo, ob nimiam angustiam, inflammationem, dolorem summum; si tamen vi intruditur, facile quid intus dilaceratur, oritur hæmorrhagia, dolor & inflammatio augentur, incurrit æger periculum gangrænæ, mortis; hinc conducit prius larga V. S., cataplasmatibus resolventibus, clysteribus, medicamentis internis inflammationem minuere, & dein catheterem immittere, quod tunc sæpe feliciter succedit.

Caruncula post gonorrhœam, vel cicatrix post abscessum in urethra, curatur filo plumbeo vel cereo in urethram immisso, usque ad ipsum tuberculum, cujus ex-

extremum aliquo medicamento rodente, V. G. unguento Ægyptiaco, mercurio præcipitato rubro, alumine usto, aliove inunctum; hoc bis terve de die repetitur, donec erosa caruncula vel cicatrice libere fluat urina: si vero nihil plane urinæ exonerari queat, catheter, si non leniter admittatur, aliqua vi intrudendus, sic disrupta caruncula, vel cicatrice, & emissa urina, modo dictum filum oleo inunctum immittendum, ut apertum servetur urinæ iter.

§. 51.

Si vero catheter intromitti nequit ob dolorem acerbissimum, inflammationem, carunculam, scirrhum prostatarum, aliamve causam, omnia frustra tentata fuerint, tandem deveniendum est ad ipsam vesicæ perforationem, quæ duplici modo instituitur.

Prior Methodus dicitur punctura sive punctio perinæi; sumunt hodie acum triangularem, fistula argentea inclusam, quam Galli vocant *Trocar*, & in ea perinæi parte, quæ in parvo apparatu perforari solet, acum modo dictum adigunt usque in vesicam, cavendo tamen ne simul intestinum rectum lædatur; quod precaveri potest digito in anum immisso, quo simul instrumentum facilius in vesicam dirigi potest; relinquunt tubulum sive fistulam argenteam, extracta acu, in vesica, donec, causa mali sublata, urina per urethram exonerari queat; si causa fuerit caruncula vel cicatrix, methodus præscripta (§. 50.) adhibenda, mediante filo plumbeo vel cereo. Si vero ortum fuerit malum ab inflammatione colli vesicæ, interim facienda quæ dicta (§. eod.), sublata causa, tubulus argenteus extrahitur, & foramen ad consolidationem perducitur.

Altera Methodus fit, quando acu triangulari tubulo argenteo instructa, pungitur ille locus, qui in alto apparatu solet incidi, scil. supra symphysin ossium pubis, & deprimitur acus usque in partem anteriorem corporis vesicæ, sicque evacuatur urina, quæ operandi ratio recentioribus Chirurgis alteri præferenda censetur.

§. 52.

Secundæ indicationi satisfit, instituta curatione, causæ vel morbo Ischuriam producenti, opposita atque convenienti.

§. 53.

Nervorum vesicæ stuporis curatio varia est ratione causæ, atque eadem ac in aliis affectibus paralyticis.

Commendantur hic quædam specialia ab Autoribus, scil., ut immittantur in urethram pulices, pediculi, cimices, vel pili minutim conscissi: hisce tamen præferenda videtur, quæ aliis magis placet, salis immissio, ut irritando partem alias summopere sensilem, facultas ad mejendum excitetur.

Phrenitidis, causi, paraphrenitidis, inflammationum viscerum abdominalium, aliorumve morborum inflammatoriorum, medela intelligi poterit ex curatione inflammationis renum, & ureterum; de qua postea acturi sumus.

Si a morbo quodam soporoso producta fuerit, cura eo petenda.

§. 54.

Musculorum abdominalium nimia laxitas, atque debilitas curabitur fomentis, cataplasmatibus, linimentis, &c. ex corroborantibus, penetrantibus, additis emollientibus.

Her-

Hernia veficæ requirit lenem fcroti compreffionem aliquoties de die repetitam, ut urinæ collectio impediatur, & fi fieri queat, veficæ in locum debitum repofitionem, & retentionem.

§. 55.

Si calculus collo veficæ inhærens eum obftruat, majorque fuerit, quam ut per urethram penetrare poffit, cura palliativa inftituenda, cum non tolli poffit, nifi fectione, de qua tamen agere non eft noftri inftituti; hinc ab eo removendus catheteris ope, vel intromiffione digiti in inteftinum rectum, quod fæpe feliciter in Infantibus fuccedit.

Heisterus præfert hoc in cafu fectionem perinæi, ne calculus in veficam repulfus augeatur, ægrumque deinde majori periculo exponat.

Calculus vero fi hæreat in urethra, convenit, ut virga emolliatur, atque laxa reddatur; in hunc finem Fomenta ex aqua cum lacte dulci, & fapone veneto, calide virgæ circum applicata, conducunt. Vel fumatur mica panis albi, & coquatur cum lacte dulci ad formam cataplafmatis, cui addatur butyrum infulfum oleum olivarum, lini, &c. Injiciatur, per fyphunculum blandum quoddam ex memoratis oleum. Hifce fic emollita urethra, urinæ excretio magno nixu tentanda, fic forte fortuna calculum excernet, uti aliquando accidit; vel calculus ad extremitatem colis digitis premendus, ficque fi fieri queat exprimendus. Quidam hic commendant inflationem, alii fuctionem virgæ, rurfus alii inftrumenta quædam, quibus appropriatis calculus eximitur; fi vero calculus ad extremitatem colis propulfus inftrumentis extrahi nequit, commendat

PA-

Paræus, ut immittatur in meatum urinarium, usque ad calculum, instrumentum quoddam cannulæ inclusum, ne meatus urinarius lædatur; quo prudenter contorto, calculus, si fieri possit, confringitur: verum si omnia illa incassum adhibita fuerint ad extremum perveniendum, hoc est urethra aperienda, calculus extrahendus, & vulnus consolidandum, de qua re videri possunt Chirurgi.

Si vero sanguis concretus, &c. obstruat collum vesicæ, conveniunt balnea, semicupia, fomenta, cataplasmata, &c. pubi, perinæo applicanda, ex emollientibus atque aperientibus, veluti ex radice althææ, foliis ejusdem, malvæ, parietariæ, floribus sambuci, chamomillæ; herbis cherifolii, fœniculi; seminibus apii, anisi, &c. alvus in hocce casu si fuerit constipata, laxanda clysmate emolliente, aperiente, atque alvum evacuante, cura bene habita, ne nimis distendatur vesica, quod præcaveri potest eductione urinæ (§. 48.) conveniunt remedia interna emollientia, aperientia, leniter diuretica; verum remedia talia interna non nimis magna copia simul propinanda, sed parva duntaxat dosi sæpius repetita.

Si talis quædam materia crassa & densa obstruxerit meatum urinarium, eadem memorata extus ei circumapplicanda, atque interne assumenda conveniunt, nec non injectiones ex emollientibus, laxantibus tepidis, additis saponaceis, mellitis, ut sic urethra dilatetur, atque fluiditas materiei obstruenti concilietur.

§. 56.

Intestinum rectum fæcibus duris, flatibusve distentum, convenit evacuare clysmate emolliente, lubricante, flatus discutiente, alvum solvente, in hunc finem conve-

veniunt Medicamenta (§. præced.) memorata, vel similia, quæ coquantur in aqua pura, colaturæ addatur nitrum, vel sal gemmæ, Electuarium lenitivum, Diacatholicum, hieræ picræ, syrupus rosarum solutivus cum senna, oleum olivarum, lini, mel album vel virgineum, &c.

Hæmorrhoidum, reliquarum causarum (§. 9.) memoratarum curatio ex propriis fontibus petenda.

§. 57.

Quod attinet ad præputium meatum urinarium occludens, glandis imperforationem, aut labrorum vulvæ coälitum, illi subvenitur, instituendo forfice vel cultro Chirurgico circumcisionem; his vero, dum glans lanceola subtili perforatur, labra naturalium glutinata scalpello aperiuntur; dein præcavetur, ne rursus concrescant. Operationes hæ debent mature institui, ut mala a retento lotio oriunda præcaveantur.

§. 58.

Restat, ut addam, quod si instituta perinæi punctione mali causa, ut scirrhus prostatarum, aliave, tolli nequeat, tunc per totam vitam fistula argentea in vesica sit gerenda.

§. 59.

Ut Ischuria *Vera*, sic *Spuria*, cum a tot tamque diversis oriatur causis, pro earum diversitate variam requirit medelam.

Conveniunt in hacce Ischuria, imprimis si aliquamdiu perdurat, remedia acida, veluti Spiritus nitri, salis, sive dulcis, sive acidus, sulphuris per campanam, &c. aliis remediis admiscenda, ut sanguis contra corruptionem muniatur.

§. 60.

In Plethora hunc affectum inducente, quam maxime prodest Venæ Sectio; tubuli Belliniani a sanguinis copia compressi, urinam non admittunt, minuenda ergo est pressio; hoc obtinetur depletis sanguine vasis, sic minus pressa vascula urinifera adeoque liberiora, urinam pertransire sinent. Sola sanguinis missione sanavit Riverius suppressione urinæ laborantem, cui varia in hoc affectu commendata, ipsaque Diuretica, incassum fuerant exhibita, vid. River. *cent.* 1. *obs.* 1.

§. 61.

Calculus in pelvi, ureteribus, lotium sistens, requirit ea, quæ laxant dictas vias, hinc ejusdem delapsum in vesicam promovere valent. Hæc præstant 1°. Sanguinis missio, quandoquidem deplendo vasa ipsas vias laxiores reddit; 2°. Balnea, fomenta, &c. emollientia; clysteres itidem ex emollientibus, quibus, si alvus fuerit segnior, flatibusve obsessa, addenda sunt alvum leniter solventia, Eccoprotica dicta, atque flatus discutientia; 3°. Medicamenta interna vias lubricantia, atque laxantia, ex foliis malvæ, althææ, mercurialis, parietariæ &c.; oleosa blanda ex amygdalis, pistachiis, seminibus papaveris; 4°. Diuretica, sed leniora; etenim fortiora, nimis calculum propellendo, intollerabiles inferunt dolores, hinc spasmos, & calculum incuneando quasi, Ischuriam possent excitare lethalem; 5°. Opiata & anodina, quoniam a calculo præsente, aspero præsertim, excitatur dolor, spasmodica contractio, hinc calculus prehenditur quasi maxime in ureteribus, nec ulterius progredi potest, quæ omnia dato opio sedantur, sic, viis laxatis, facilior datur descen-

ſcenſui locus; 6°. Natura haud raro excitat ſponte vomitus, ut calculum hærentem protrudat, quos ſæpe exhibita aqua tepida cum melle juvaſſe prodeſt: hinc ſi prioribus adhibitis, nihilominus dolor fixus manet, cum ſenſu gravitatis, ſignum eſt calculum vel majorem eſſe ſolito, vel alia de cauſa eidem loco hærere, nec facile pertranſire poſſe, adeoque ſuadent Practici tunc imitari naturam, exhibere vomitorium, ut concuſſione illa, & muſculorum abdominalium contractione violenta repetita, forte calculus de loco ſuo in veſicam propellatur.

§. 62.

In materia craſſa, viſcida, tenaci, etiam ſabuloſa conveniunt clyſteres emollientes, ſimiliaque externa. Primæ viæ ſi colluvie quadam fuerint obſeſſæ, requiruntur, quam primum fieri poteſt, remedia evacuantia, vomitoria, vel purgantia, prout neceſſitas poſtulabit, & occaſio permittet: dein conducunt remedia diuretica ex radicibus aſparagi, althææ, apii, polypodii, glycyrrhizæ; foliis cherifolii, agrimoniæ, cichorii, malvæ, boraginis, bugloſſæ; ſeminibus dauci, aniſi, apii, cherefolii, floribus chamomillæ, ſambuci, hyperici; baccis juniperi, alckekengii; ſalibus geniſtæ, abſinthii; ſaponaceis, ut ſapo venetus, ſtarkeyanus, gummi ammoniacum, ſuccinum, therebinthina; oleis juniperi, therebinthinæ, aniſi. Commendantur hic etiam ab Auctoribus inſecta, ut lumbrici terreſtres, millepedes, vermes majales, &c. unde pro lubitu poterunt parari decocta, quibus admiſcetur ſyrupus. 5. rad. aperientium, nec non acida (§. 59.) memorata; vel poterunt inde parari mixturæ, conſervæ, pillulæ &c: hiſce

vasa laxantur, viscida crassa solvuntur, & ad vesicam determinantur. Non dubitant Practici plures in hoc casu exhibere ipsos cantharides, ut vi, qua pollent, saponacea acri, viscidum tenax potentius fundant.

§. 63.

In renum ureterumve inflammatione, conducunt 1°. Venæ Sectio, non tantum quatenus copiam humorum, & plenitudinem vasorum minuit, sed etiam quatenus sanguinis impetum ad renes remissiorem reddit, & obstructa expedit: 2°. Diluentia aquosa resolventia, ut serum lactis, lac ebutyratum, & decocta emollientia, antiphlogistica, ex malva, parietaria, althæa, becabunga; floribus papaveris, rhæados; seminibus lini, papaveris albi, melonum, cardui mariæ; rad. graminis, cichorii, bardanæ, acetosellæ, glycyrrhizæ, colaturæ addatur, rob ribesiorum, sambuci, nitrum, salprunellæ, spiritus nitri, sulphuris per campanam, &c: capienda parca copia sæpius repetita, uti jam antea in cura Ischuriæ *Veræ* monuimus. 3°. Clysmata ex iisdem, quibus Decocta parantur, bis terve de die repetenda, pro necessitate, quia non solum liberant intestina a fæcibus comprimentibus cum adstricta alvus morbum acerbet, sed etiam vias urinarias, renes, ureteres, fovent, adeoque sunt instar fomentorum internorum, hinc & eorum effectus edunt. 4°. Fomenta externa emollientia, refrigerantia, uti ex radice althææ, foliis verbasci, malvæ, agrimoniæ, buglossæ sambuci, &c. quibus cum aqua vel sero lactis coctis immergantur panni lanei, ac loco dolenti tepide applicantur. 5°. Diæta, ut in inflammatoriis affectibus, in specie decubitus in dorso evitandus, quoniam cum a tali decubitu, tum a mole viscerum renibus incumbentium, au-

ge-

getur inflammatio; hinc erecto ſedeant corpore. 6°. Obſervavit jam Medicinæ dogmaticæ rationalis fundator HIPPOCRATES, *Sect.* VI. *Aph.* 11. quod nephriticis ſupervenientes hæmorrhoides ſint ſolutares; ergo in hac inflammatione, renes occupante, ſi vaſa hæmorrhoidalia tumeant, promineant, ſi iis antea laboraverit æger, horumque ſuppreſſio huic affectui dederit anſam, horum provocatione morbi ſolutio erit tentanda.

§. 64.

In ſuppreſſione urinæ a ſpasmodica tubulorum Bellinianorum conſtrictione, ut in hyſtericis, commendantur nervina, anodina, & laxantia; externe linimenta oleoſa paregorica, cataplaſmata emollientia.

§. 65.

Si malum hoc ab evacuatione quadam copioſiori, ut ſudore, ortum fuerit, facile derivatione ad renes facta curatur; ſi vero ab hydrope, difficilior res eſt, laudantur tunc a Practicis reſolventia & diuretica ſpecifica fortiora, alias enim brevi mors ſequeretur.

§. 66.

Reliquarum hujus ſuppreſſionis urinæ cauſarum curationem exhibere ſuperſedeo, cum quæ reſtant fere vel ex ante dictis intelligantur, vel nullam recipiant medelam, exemplo ſint renes lapidei, qui ut cognitu, ſic curatu impoſſibiles habentur Practicis; vel etiam mortem prænunciant citam, ut in Iſchuria quam Ileus inducit: præterea nec omnes, quæ adferri potuiſſent, cauſas, nec omnium therapiam, tradere agreſſus fui; quod ſi ſuſcepiſſem, hæc Diſſertatiuncula in magnum excreviſſet volumen, & non tranſiliendos in tali Specimine limites longe transgreſſus fuiſſem.

Habes, B. L. quæ ſuper hac re ſcribere conſtitueram, qua potui brevitate complexa; hæc qualiacunque æqui bonique conſulas rogo.

F I N I S.

CO-

COROLLARIA.

I.

Nephritis ſine ullo Calculo affligere poteſt, ut e contra Calculus renum abſque nephritide.

II.

Signa morbi cauſas denunciantia ſunt ſæpe fallacia.

III.

Omnia fere Calculi ſigna adeſſe poſſunt abſque Calculo præſente.

IV.

Fortia Diuretica in Nephritide nequaquam conveniunt.

IN HONOREM

DOCTISSIMI ET ORNATISSIMI

VIRI

CORNELII MIDDELAAR,

Cum Summos in Medicina Honores adeptus iter in Zelandiam haberet.

Scindit Agreſtis ſua lucra ſperans
Terram aratro: navigat ad remotas
Indiæ gentes revehens Eöos
Nauta lapillos.

Non timet Miles comitante Marte
Plumbeas glandes, rigidos vel enſes;
Quærit è contra gladiis honores
Fine carentes.

Et ſtudent illi Themidos potentis
Jura vel legum ſtudium doceri;
Et juvat quoſdam varios dolores
Noſcere morbûm.

Artis

Artis arcanum Medicæ, Sodalis,
Utque ſcruteris Vigilans fuiſti,
Nec labos unquam hic humeros gravabit,
Utpote gratus.

Polleas quanto ingenii Vigore,
Scripta teſtantur, quibus implicatas
Lotii obſtructi dubiasque cauſas
Reddis, Amice.

Curæ ſi caput cruciantve corpus;
Tinniunt aures nimis, atque inique
Grandines vexant oculos, premit vel
Uvula fauces.

Qui trahit duros gemitus ſub imo
Corde, vel preſſo graviusque tuſſit;
Lingua vel cujus titubat, pedes aut
Sæpe vacillant.

Hoſce tu morbos ſapiens repelles,
Et frui dabis meliore vita,
Parte nos poenæ invalidos levabis
Arte medendi.

O! meâ cantus cytharâ ſonoros
Fundere, & dignas merito valerem
Ire per laudes, tua laus ſupremas
Scanderet arces.

Ulla nec famam raperet Vetuſtas,
Nomen at ſemper Medicos haberes
Inter Inſignes, quibus alta ſemper
Fama manebit.

Aſt Ego quod ſim tenuis canendo,
Nec valent nervi reſonare cantus,
Cui dedit Vati potius relinquam
Carmen Apollo.

Me jubet vero pietas amorque,
Nunc tibi quod mens maneat ſtatuta
Tendere ad veſtros patrios Penates,
Dicere dictum

Triſte, quod fari mea vix valebit
Lingua; ſunt fines poſiti quibuſque:
Ergo nunc opto Valeas perennes
Soſpes in annos.

Separent quamvis freta nos perampla;
Et velint aurâ variâ fruamur
Fata, non fidos ſolüent amores
Inter amicos.

Ut tuis Coeptis faveat ſupremum
Numen imploro, tibi tot ſalutis
Dona ſuccedant, quot abundat aſtris
Arduus Æther.

Charta quod verſu mihi ſegniore
Currat, ac languens veterem poëſin
Dextra nunc mutet, finiam canendo;
Vive Valeque.

M. T. HILGERS.

J. U. Stud.